

KÜHMNOKK-LUIGE ERAKORDNE ASUSTUSTIHEDUS

Kaja Peterson
SEI Tallinn, P.K. 160, Tallinn EE-0090

See, et kümnokk-luik pidevalt laiendab oma levilat Eestis, pole enam uudis. Eutrofeerunud (toitaineterikkad) merelahed ja sisemaa järved pakuvad üha soodsamaid toitumis- ja pesitsusvõimalusi. Huvitava vaatepildi pakkus tilluke Allu saar (0,7 ha) Kolga lahes 1993. aasta kevadel, kus kümnokk-luige asustustihedus osutus nii suureks, et oli põhjust rääkida selle liigi kolooniast.

Saar asub Rammu saarest (96,6 ha) paarsada meetrit kagus. Saareke on pealt lame, koosnedes põhiliselt mereliivadest ja -kruusadest. Rand on kõikjal ääristatud munakate ja rahnudega (Kask & Kala 1991). Meri on vorminud omapärase "võru" pilliroost ja adrust ning raaminud sellega saare keskosa platood. Käesoleva aasta 25. mail leidsin sellel "võrul" 24 kurnadega luigepesa, lisaks veel 11 tühja pesaalust. Munadega pesad asusid üksteisest 0,5-4,5 m kaugusel. Asustustihedus oli rekordiline: 34,3 asustatud pesa ühel hektaril! Erakordset kümnokk-luige asustustihedust sellel saarel täheldati ka 1991. a. (Aua, 1993). Võrdluseks, 1976. a. pesitses saarel vaid üks paar kümnokk-luiki (autori andmed).

Millega seletada nii suurt kümnokk-luige koondumist sellele saarele? Ühelt poolt on reostusest tulenev veekogude toitelisuse suurenemine soodustanud liigi levila laienemist kogu Eestis. Allu ja Rammu saarte vahel on mere keskmine sügavus vaid 0,9 meetrit. Suurem saar pakub väiksemale ka tuulevarju. Meri saarte vahel on täis rahne ja kivisid, leevendades nõnda lainetuse mõju ning pakkudes luikedele ning partidele rahulikku toitumisvõimalusi. Laht kahe saare vahel ongi olnud kõige linnurikkam paik kummagi saare ümber.

Teisalt on tõenäoline, et kümnokk-luiged on varjunud sinna Rammu saarel elutsevate rebaste rüüste eest. Huvitavana tundub küsimus, miks

tavaliselt solitaarselt (üksikult - toim.) pesitsevad linnud rüüstesurve tagajärjel ei haju teistele saartele, vaid eelistavad pesitseda tiheda kogumina. Edaspidi tuleks uurida asustustiheduse mõju saare pesitsuskogumi liikmete pesitsusedukusele. Rõngastamine aitaks selgitada lindude saarelist päritolu.

Kirjandus: AUA J., 1993. Sellised nad siis ongi! - Eesti Loodus, 4: 143-144. -- KASK J., KALA E., 1991. Saarte geoloogiline ehitus. - Kolga lahe saarte looduslik seisund. Lepingulise töö aruanne (käsikiri). TA Botaanikaaed, Tallinn: 17-23.

An extraordinary density of Mute Swan

An extraordinary density of breeding Mute Swan was observed in a tiny island of Allu (0.7 ha) in the Kolga Bay (Gulf of Finland) in 1993: 34.3 nests per ha. Additionally, 11 empty nests were located in the island.

RAUDKULLI EKSITUS ***Mistake of the Sparrow Hawk***

Rein M i k k
Pokardi, Tõrva, Valga maakond, EE-2532

15. mail 1991. aastal viskasid lapsed Tõrvas staadionil tennispalli. Äkki ründas raudkull õhus palli ja kui pall juba maas veeres, pikeeris raudkull sellele veel järele. Alles siis märkas ta eksitust ja lendas ära.